

“ ...

Delillerin Değerlendirilmesi ve Gerekçe:

İtiraz dilekçesi, cevabi yazı ve ekleri bir bütün halinde İncelenmekle; muterizin hakkında takipsizlik kararının hakaret suçuna ilişkin olduğu, mala zarar verme suçundan iddianame tanzimi ile kamu davası açıldığı, Erzincan 1. Asliye Ceza Mahkemesi’nde yapılan yargılama sonucunda 2015/573 E.-2016/532 K. numarası ile 2000.00 TL adli para cezasına mahkum edildiği anlaşılmıştır.

Anayasaya Aykırılık Sorunu ve İncelenmesi:

İtiraza konu hadisede hem suç hem kabahat teşkil eden bir fiil sözkonusudur ve bu yönüyle 15. madde uygulaması gündeme gelmektedir. Muterizin ceza aldığı ve mahkum olduğu nazara alındığında idari yaptırım yönünden kaldırma karar vermek gerekmektedir.

Bu durumun ise Anayasanın 2. ve 38. maddelerine aykırı olduğu düşünülecektir. Şöyle ki;

5326 sayılı Kabahatler Kanunu’nun içtima hükümlerini düzenleyen 15. maddesinde bir fiilin hem suç hem kabahat teşkil etmesi ile ilgili olarak kanunkoyucu tarafından takdir edilen ve öngörülen düzenleme aşağıdaki şekildedir:

“(3) Bir fiil hem kabahat hem de suç olarak tanımlanmış ise, sadece suçtan dolayı yaptırım uygulanabilir. Ancak, suçtan dolayı yaptırım uygulanamayan hallerde kabahat dolayısıyla yaptırım uygulanır.”

Söz konusu düzenleme analitik olarak irdelenecek ve muhakeme edilecek olur ise ceza adaleti açısından birtakım noksanlık ve tenakuzu bünyesinde barındırmakta olup anayasaya aykırı olduğu kanaatine varılmıştır. Şöyleki;

1-) Hukukumuzda aynı zamanda suç teşkil eden haksız fiiller noktasında verilen ya da verilecek olan hapis yahut adli para cezasından müstakil olarak devam eden haksız fiil sorumluluğu noktasında tazminat sorumluluğu doğmakta ve tazmini lazım gelmektedir. Bir diğer anlatımla ceza hukuku sorumluluğu ile özel hukuk kaynaklı sorumluluk bir kişinin şahsında aynı anda birleşebilmektedir.

2-) Birinci maddedeki açıklamalardan hareketle hukukumuzda cezai sorumluluk ile idare hukukunun bir dalı olan disiplin hukuku sorumluluğu dairesinde disiplin sorumluluğu da aynı şahısta biri eşebilir. Dolayısıyla bir kişinin ceza mahkumiyeti alması hakkında disiplin cezası uygulanmasına engel olmamaktadır.

3-) 5326 sayılı Kanun’un 15/3 düzenlemesi mahiyeti itibari ile TCK 44. maddesinde düzenlenen fikri içtima müessesesine benzerdir. Fikri içtimada öngörülen en ağır ceza nedeni ile ceza tercihi yapılırken 16/3 hükmü ile suç ile kabahat arasında bir tercihe gidilerek ceza uygulanacak olur ise kabahat nedeni ile yaptırım uygulanmayacağı hükme bağlanmıştır.

30/3/2005 tarihinde kabul edilen, bu cihetle yeni Türk Ceza Kanunu’na uyumlu olan Kabahatler Kanunu’nun bu şekildeki düzenlemesi kabahat nedeni ile tatbik edilen idari

yaptırımı adeta ceza ile eşdeğer bir hüviyette anlam vermekte ve telakki etmektedir. Halbuki yaptırım, idari para cezası yahut idari yaptırım mahkumiyetin muadili ve mukabili bir cezai mahkumiyet mahiyetinde değildir. Esasen aynı Kanun'un 16. maddesi I. fıkrası düzenlemesine göre “ Kabahatler karşılığında uygulanacak olan İdarî yaptırımlar, idari para cezası ve idari tedbirlerden ibarettir.” Bu itibarla idari yaptırım ile ceza arasında bir tercihe gidilerek yalnız cezanın tatbik edilecek olması kanun sistematığına ve düzenlemesine tam anlamıyla uygun düşmemektedir.

4-) İdari yaptırım ile ceza arasında bir tercihe gidilmek suretiyle “bir fiilin hem suç, hem de kabahat olarak tanımlanması” halinde yalnızca suçtan dolayı yaptırım uygulanabileceği şeklindeki düzenleme kanunkoyucunun suç siyaseti doğrultusunda benimsediği bir prensiptir. Fakat ceza hukuku ile idari yaptırım ihdas eden mevzuatı teşkil eden idare hukuku her ikisi de kamu hukukunun dalları, farklı parçaları olmakla beraber koruduğu menfaatler ve hedefledikleri gayeler farklılık arz etmekte; bu cihetle de farklı menfaat ve himaye sahalarına yönelen bir ihlale karşı yalnızca bir tek müeyyide ile hudut tayini her iki sahanın farklı hukuk dalları olması ve farklı menfaatleri koruması, farklı hedefler öngörmesi dolayısıyla yeterli ve tatmin edici bir netice olmamakta ve müeyyidenin sadece cezaya indirgenmesi ceza adaleti açısından arzu edilen bir durum olmamaktadır.

Somut olayda yukarıda açıklanan hususlar analiz edilecek olur ise; idari yaptırım “bir hayvana çarpma, ona zarar verme” ile “hayvanlara kasıtlı olarak kötü davranma, acımasız ve zalimce işlem yapma, dövme, aç-susuz bırakma, aşırı soğuğa ve sıcağa maruz bırakma, bakımlarını ihmal etme, fiziksel ve psikolojik acı çektirme” şeklinde tanzim edilen kabahat teşkil eden fiillerden ötürü ayrı ayrı idari yaptırım uygulanmıştır.

TCK 151/2 delaleti ile 15 İ/Te atfen cezalandırılan mala zarar verme suçu ise yalnızca “sahipli hayvanlar” bakımından mevzubahis olabilmektedir. Üstelik şikayete tâbi bir suçtur.

5199 sayılı Kanun'da yer alan kabahatler ise sahipsiz hayvanlar yönünden de uygulama alanı bulduğu gibi şikayet aranmaksızın re'sen, doğrudan ilgili idarece tatbik edilen yaptırımlara bağlanmıştır.

5-) Farklı kanunlardan da bu hususta misaller verilebilir. Mesela, ehliyetsiz araba kullanmak kabahattir. Fakat ehliyetsiz araç kullanan şahıs bu nedenle bir trafik kazasına sebebiyet verirse bu takdirde doğrudan trafik güvenliğini tehlikeye sokma suçu oluşur buradan ceza verilir denilemez.

Zira trafik kazası olmasa da ehliyetsiz araç kullanma başlı başına bir kabahattir. 2918 sayılı KTK'da düzenlenen bir kısım kabahatler için de aynı şey düşünülebilir. Kabahat esasında suça dönüşmemektedir. Yalnızca daha ağır hali eğer ayrıca suça vücut verecek boyuta ulaşırsa, daha doğrusu ceza normunu ihlal ettiği için ceza ile karşı karşıya gelmektedir.

Aynı husus idari yaptırım öngören hemen bütün kanunlar da kabahat teşkil eden fiiller için gündeme gelebilir. Zira ceza normu ile ceza normunu ihlal (etme) ile idari düzenlemeler ile kabahat teşkil eden idari nitelikli ihlaller farklı şeylerdir. Bu itibarla ayrı ayrı değerlendirilmeleri ve birbirlerinden bağımsız olarak sonuçlandırılmaları daha doğru olacaktır.

Yukarıda açıklanan gerekçeler ve vasıflandırma bağlamında 5236 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 15/3 hükmünün Anayasanın 2., 38. maddelerine aykırı olduğu kanaatine varılmakla ilgili hükümlerin anayasa aykırılık hususunda değerlendirilmesi ihtiyacı hasıl

Esas Sayısı : 2017/35

Karar Sayısı : 2017/26

olduğundan dosya ve ilgili mevzuatın görüşölmek ve karar verilmek üzere Anayasa Mahkemesine gönderilmesine karar verilmiştir.

KARAR:

Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

1-) Kabahatler Kanunu'nun 15/3 hükmünün anayasaya aykırılığı hususunda görüşölmek ve karar verilmek üzere Anayasa'nın 152/1 hükmü gereğince ANAYASA MAHKEMESİNE GÖNDERİLMESİNE,

2-) Anayasanın 152 maddesi gereğince itiraz müracaatının 5 ay süre ile DURMASINA, 5 ay içerisinde karar verilmediğı takdirde dosyanın tekrar ele alınmasına,

3-) Kararın muterize ve idari yaptırımını tatbik eden birime TEBLİĞİNE,

4-) Dosyanın da karar ile birlikte GÖNDERİLMESİNE, gölge dosya yapılmaksızın yeni bir değişik iş numarası alınarak kararı müteakip yahut Anayasa'nın 152/3 hükmü uyarınca 5 aylık süreden sonra karar verilmek üzere itiraz müracaatına yeni bir dosya numarası üzerinden DEVAMINA,

Mahiyeti itibari ile müessese doğrudan Anayasada öngörüldüğünden ve kanunyolu öngörölmediğinden kesin olarak karar verildi.”